

Aleg. 112.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany postanowień §§. 3, 50, 51, 52 i 63 statutu Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 21. Października 1881. „o utworzeniu krajowego zakładu kredytowego“ postanowionem zostało w ustępie I. lit. *h*, że do zakresu działania Banku krajowego ma należeć przyjmowanie gotówki na książeczki oszczędności.

Wszakże w statucie, wypracowanym z polecenia Wysokiego Sejmu przez Wydział krajowy, a zatwierdzonym reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 2. Maja 1882. roku L. 6.646 postanowienie to skutkiem żądania c. k. Rządu nie zostało pomieszczone.

Dyrekcya Banku krajowego wychodząc jednak ze zrozumienia §. 3. C. lit. *h* i §. 51. statutu sądziła, że przyjmowanie gotówki na rachunek bieżący leży w zakresie działania Banku i że temuż dozwolonem jest na przyjmowaną w ten sposób gotówkę wystawiać potwierdzenia we formie książeczek wkładowych na rachunek bieżący (a nie oszczędności) i w tem zrozumieniu uchwałą z d. 18. Stycznia 1884. wprowadziła w życie rzone książeczki wkładowe. Okólnikiem z dnia 22. Stycznia 1884. L. 3.280 Wydział krajowy zalecił Wydziałom powiatowym, a za ich pośrednictwem zarządom gminnym, lokowanie funduszów powiatowych i gminnych na rachunku bieżącym w Banku krajowym za potwierdzeniem wkładek na osobnej książeczce wkładowej. Interes ten rozwijał się pomyślnie z obopólną korzyścią tak wkładających jak i Banku krajowego, który tą drogą liczniejsze zyskiwał wkłady. Stan tego rachunku wynosił:

Z końcem r. 1884.	.	.	.	257.476	zł.	52	ct.	w.	a.
" " 1885.	.	.	.	412.364	"	99	"	"	"
" " 1886.	.	.	.	594.532	"	23	"	"	"
" I. półrocza 1887.	.	.	.	615.639	"	82	"	"	"

w którym to czasie na 1.328 książeczek będących w obiegu pochodziło 231 numerów z lokacyj Wydziału krajowego, 93 numerów z lokacyj Wydziałów powiatowych, 105 numerów z lokacyj gminnych, 201 numerów z lokacyj innych publicznych funduszów.

Wszakże jeszcze pod dniem 21. Grudnia 1884. udzielił Dyrekcyi Banku do wyjaśnienia c. k. komisarz rządowy, przy Banku urzędujący, zażalenie prywatne, wniesione wprost do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, jakoby Bank przez wydawanie w mowie będących książeczek przekroczył zakres swego działania, wskazany §. 3. statutu.

Pomimo przedstawienia, wniesionego dnia 31. Grudnia 1884. l. 9.914 w tym przedmiocie, zakazało jednak c. k. Namiestnictwo rozporządzeniem z d. 23. Czerwca 1886. r. L. 33.104 dalszego wydawania książeczek wkładkowych, a wniesiony przeciw temu zarządzeniu rekurs ze strony Banku w dniu 10. Lipca 1886. L. 7.144 nie został przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 9. Marca 1887. L. 19.327 uwzględniony.

Skutkiem tego zmieniła Dyrekcyja Banku krajowego formę poświadczeń na przyjmowaną w rachunku bieżącym gotówkę, lecz i poświadczenia wydawane w tej nowej formie nie zostały uznane za dopuszczalne po myśli reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 13. Czerwca 1887. L. 9.720.

Dyrekcyja Banku krajowego prosiła tedy Wydział krajowy pismem z dnia 7. Lipca 1887. L. 8.407, aby się udał do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z przedstawieniem w tym przedmiocie, czemu Wydział krajowy zadosyć uczynił w piśmie pod dniem 11. Lipca 1887. roku L. 36.781 wystosowanem do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych pod 1/. załączonem.

W odpowiedzi na powyższe przedstawienie oznajmiło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z d. 7. Sierpnia 1887. L. 13.323, iż „skłania się do tego, aby o ile możliwości uwzględnić ewentualne na odnośnej uchwale Sejmu galicyjskiego oparte podanie o potwierdzenie takiej zmiany statutu, która miałaby na celu rozszerzenie zakresu działalności Banku na wydawanie wspomnianych poświadczeń, atoli pod tym warunkiem, jeżeli równocześnie potrzebna do tego rozszerzonego zakresu gwarancyja w ten sposób dostarczoną zostanie, iż kraj zarówno jak przy listach zastawnych przyjmie porękę co do wkładek w tym dziale do Banku wpływających, albo też fundusz zakładu odpowiednio pomnożonym zostanie“.

Pismem z dnia 16. Września 1887. L. 44.989 zapytał Wydział krajowy następnie c. k. Ministerstwo, jakiego pomnożenia funduszu zakładowego c. k. Rząd by się domagał, gdyby Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu Sejmowi przy odpowiedniej zmianie statutu bankowego wnioszek na powiększenie funduszu zakładowego Banku krajowego ze względu na otworzyć się mający dział wkładek oszczędności zamiast na udzielenie gwarancyi krajowej.

W odpowiedzi na to zapytanie oznajmił J. E. Pan Minister spraw wewnętrznych reskryptem z d. 5. Grudnia 1887. L. 18.710, iż w razie rozszerzenia przez zmianę statutu interesów Banku krajowego na przyjmowanie wkładek oszczędności, potrzebnem będzie podwyższenie dotacyi krajowej, wynoszącej wedle §. 1 statutu Banku krajowego jeden milion zł. o 20 proc. t. j. o kwotę 200.000 zł. przy równoczesnem ustanowieniu maksymalnej wysokości wkładek na jeden milion zł. Oprócz przeprowadzenia wynikającej z tego powodu zmiany statutu, wypadnie też podwyższyć zarazem oznaczony w §. 63. statutu w maksymalnej sumie 2 milionów zł. kapitał zakładowy o kwotę 200.000 zł. Zauważa się przytem, że formularz wydawać się mających wkładającym dokumentów (książeczek wkładkowych) podlegać będzie stwierdzeniu Rządu, co w statucie należy wyrazić, tudzież, że dokumenty owe w głównym urzędzie mają być ułożone wedle wzoru podobnych dokumentów, jakie w innych do tego urzędów wniesionych instytutach kredytowych są w używaniu. — Statut nadto winien oznaczyć jako minimalną wkładkę 5 zł., tudzież unormować, że każdoczesny stan wkładek oszczędności ma być co miesiąca ogłaszany.

Po wysłuchaniu Rady nadzorczej i Dyrekcji Banku krajowego Wydział krajowy sądzi, że warunkom powyższym można zadość uczynić i że przez wprowadzenie działu wkładek oszczędności w myśl pierwotnej uchwały Wysokiego Sejmu z d. 21. Października 1881. r. zapewni się Bankowi krajowemu 1,000.000 zł. funduszu obrotowego, a co najważniejsza, odda się usługi administracji krajowej, gdyż władze: krajowa, powiatowe i gminne, stojące w ciągłych stosunkach z Bankiem krajowym, będą miały ułatwioną lokację funduszy specjalnych, dla których najdogodniejszą formą poświadczenia jest książeczka wkładkowa oszczędności. Ograniczenie zaś sumy wkładek do miliona, i ograniczenie najniższych wkładek do 5 zł. w. a. zagrozi do Banku przystęp dla zbyt drobnego kapitału, który winien szukać pomieszczenia w kasach oszczędności, a który nadto przysparza zakładom najczęściej tylko kłopotu w chwilach trudnych.

Owo powiększenie zaś zakładowego kapitału o 200.000 zł. może Bank krajowy snadnie uzyskać z swych czystych zysków po myśli §. 62. statutu, mocą którego 40 proc. nadwyżki dochodów Banku krajowego służy na pomnożenie kapitału zakładowego.

Wyrazem tego zapatrywania jest, iż Wydział krajowy nie proponuje żadnej zmiany w §. 1. statutu co do powiększenia funduszu zakładowego Banku, pozostawiając wzrost tegoż funduszu do kwoty 1,200.000 zł. uzupełnieniu nadwyżkami z dochodów bankowych.

Natomiast pragnąc c. k. Rządowi pozostawić możność orzeczenia, o ile stało się zadość warunkom powołanego reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, umieszczonem zostało w projektowanym brzmieniu §. 50. statutu postanowienie, iż wprowadzenie w życie działu wkładek oszczędności zawisłem jest od osobnego przyzwolenia c. k. Rządu.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy uprasza:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- I. §. 3. C. lit. h) statutu Banku krajowego w dotychczasowym brzmieniu uchyla się i ma brzmieć:
  - h) przyjmowanie gotówki na wkładki oszczędności, asygnaty kasowe i na rachunek bieżący.
- II. Nagłówek przed §. 50. uchyla się w dotychczasowym brzmieniu i ma opiewać:
  - b) Przyjmowanie pieniędzy na książeczki oszczędności, asygnaty kasowe i rachunek bieżący.
- III. §. 50. zostaje w dotychczasowym brzmieniu uchylony i ma brzmieć:

§. 50. Bank krajowy przyjmować będzie gotówkę na wkładkę oszczędności. Najniższa wkładka może wynosić 5 zł. w. a., a ogólna suma wkładek oszczędności nie może przenosić jednego miliona zł. w. a.

Do wprowadzenia w życie działu wkładek oszczędności, potrzebne jest osobne przyzwolenie c. k. Rządu.

Formularze książeczek oszczędności podlegają zatwierdzeniu c. k. Rządu.
- IV. Dotychczasowy §. 51. pozostaje w niezmienionym tekście jako §. 52. — zaś
- V. §. 51. (nowy powstały z dotychczasowych §§. 50. i 52.) będzie brzmieć:

Bank krajowy wydawać będzie złożoną gotówkę w kwocie najmniej 100 zł. w. a. oprocentowane asygnaty kasowe, ogólna suma wydanych asygnat kasowych nie może przenosić jednego miliona zł. w. a.

Zakład uważa posiadacza na okaziciela opiewającej asygnaty kasowej za uprawnionego do odbioru pieniędzy, o ile wkładający nie zastrzeże, iż pieniądze mogą być wy-

dane tylko jemu, lub wylegitymowanemu legalizowanym dokumentem pełnomocnikowi albo prawonabywcy.

Formularze asygnat podlegają zatwierdzeniu c. k. Rządu.

VI. W §. 63. zamiast słów „do dwóch milionów“ należy wstawić „do dwóch milionów dwóch kroć sto tysięcy zł. w. a.“

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 27. Grudnia 1887.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Odpis

pisma Wydziału krajowego z dnia 11. Lipca 1887. L. 36.781 do Wysokiego
c. k. Ministerium spraw wewnętrznych we Wiedniu.

Mit der Zuschrift vom 6. Juli l. J. hat die Direction der Landesbank des Königreiches Galizien und Lodomerien mit dem Grossherzogthume Krakau dem gefertigten Landesauschusse bekannt gegeben, dass das Hohe k. k. Ministerium mit dem Erlasse vom 13. Juni l. J. Zl. 9.720 die hierortige k. k. Statthalterei zur Hintanhaltung der Ausfolgung von Empfangsscheinen seitens der gennanten Bank über die in laufende Rechnung übernommenen Gelder aufgefordert hat.

Gegen diese Anordnung sah sich die Direction der genannten Bank, die sich dadurch in ihrer Rechten verkürzt fühlt, gezwungen dem Hohen k. k. Ministerium im Wege der hierortigen Landesstelle eine Vorstellung zu unterbreiten, in deren Befürwortung der gefertigte Landesauschuss seinerseits nachstehendes anzuführen sich erlaubt:

Dem vielseitig ausgesprochenen Wunsche nachkommend, hat die genannte Direction im Einvernehmen mit dem Regierungs- und dem Landes-Komissär beschlossen, die Aufnahme von Geldern in laufende Rechnung durch Einführung eines Manipulationsformulares, welches den umständigen Korrespondenzverkehr entbehrlich macht, zu vereinfachen, und dadurch dem weiteren Publicum, das nach dem Falle der Rustikalbank misstrauisch gegen private Geldanstalten gestimmt ist, Gelegenheit zu bieten, seine Ersparnisse auf eine bequeme, für jederman zugängliche Weise fruchtbringend anzulegen.

Mit Einführung dieses vereinfachten Manipulationsverfahrens, welches wie die Direction in ihrer erwähnten Vorstellung dargethan, den allerhöchst genehmigten Statuten gar nicht nahetritt, und in Betreff auf Form von den Spareinlagebüchern grundverschieden ist, ist nicht nur der allgemeinen Bedürfniss genüge gethan, aber auch den Bezirksauschüssen und Gemeinden ein Mittel zum zeitweiligen Anlegen ihrer momentan entbehrlichen Baarvorräthe geboten worden, da bis nun jene Vertretungen einem Anlegen solcher Gelder selbst in den in gutem Rufe stehenden privaten Geldanstalten prinzipiell abgeneigt waren.

Damit ist aber ein doppelter, wirtschaftlich bedeutungsvoller Zweck erreicht worden, da einerseits das ganze Land der aus dem Landesfond ausgestatteten Landesbank weitere Betriebsmittel zur Verwirklichung ihrer im Statut aufgezählten Aufgaben entgegenbringt, andererseits öffentliche zeitlich entbehrliche Gelder fruchtbringend angelegt werden können und zwar in einer Landesanstalt, die nicht nur unter steter Aufsicht des k. k. Regierungskommissärs aber auch unter Controlle des Landtages und des Landesauschusses steht, somit für die öffentliche Aufsicht vollste Garantie bietet.

Das der angestrebte Zweck theilweise schon erzielt wurde, erhellet daraus, dass die Landesbank in diesem Wege einen Betrag von über 600.000 fl. ö. W. an sich herangezogen hat und das auf 1.328 bis auf den 8. Juli l. J. ausgefolgte Rechnungen 231 Conti auf den Landesauschuss, 93 auf die Bezirksauschüsse, 105 auf die Gemeinden und 201 auf andere öffentliche Fonds entfallen.

Durch Abschaffung der Empfangsscheine müsste das nur nach dem bisherigen Verfahren mögliche Anlegen von Landesgeldern in der Landesbank aufgegeben werden, ferner würde denjenigen ein Unrecht geschehen, welche heutzutage ihre Ersparnisse vertrauensvoll

der Landesbank übergeben, entgegengesetzten Falls aber gezwungen wären, dieselben in privaten Anstalten zu lozieren, am härtesten aber würde dadurch die Landesbank getroffen, die zur Hebung des Wohlstandes im Lande creirt über 600.000 fl. ö. W. an Betriebsmitteln einbüßen würde.

Unseres Wissens ist dies das erste Mal, wo die hohe Regierung die Bestimmungen des Regulativs für Sparkassen vom Jahre 1844. anwendet, wiewohl in der diesseitigen Reichshälfte über 1.500 private Geldinstitute und Vorschussvereine bestehen, welche Einlagebüchel ausfolgen ohne dazu durch das Gesetz vom 9. April 1873. noch durch ausdrückliche Bestimmungen ihrer Statute ermächtigt zu werden.

Via facti ist die Ausfolgung von Einlagebücheln über die in laufende Rechnung übernommenen Gelder so verallgemeinert, dass ihre Beschränkung auf die Sparkassen im Sinne des erwähnten Regulativs vom Jahre 1844. höchst nachtheilig auf die ekonomischen Zustände der ganzen Monarchie einwirken würde, da ja Hunderte von Millionen Gulden in den Kassen verschiedener privaten Geldinstitute angelegt sind, über deren Empfang Einlagebüchel verausfolgt werden, die gleich den von der galizischen Landesbank ausgegebenen Bescheinigungen als gesetzwidrig anzusehen wären.

In Anbetracht dessen erlaubt sich daher der gefertigte Landesausschuss zu ersuchen, hohes k. k. Ministerium wolle diesen Gegenstand einer abermaligen Prüfung unterziehen und den hohen Erlass vom 13. Juni l. J. Z. 9.720 in Betreff der Hintanhaltung der Ausfolgung von Empfangsscheinen über die von der galizischen Bank in laufende Rechnung übernommen Gelder, rückgängig machen.